

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Veehouderij Laar 31, 33 en 35 en Nieuw Laar 11 te Berlicum

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

23 april 2025 / projectnummer: 3917

1 Advies over het MER in het kort

Heijvar BV wil de varkenshouderij op bedrijfslocatie Laar 31, 33, 35 en Nieuw Laar 11 in Berlicum (gemeente Sint-Michielsgestel) wijzigen en uitbreiden. Het project bestaat onder andere uit het slopen van twee bestaande varkensstallen en het oprichten van twee nieuwe varkensstallen (zie figuur 1).¹ Daarnaast bestaat het project uit de bouw van een mestvergistingsinstallatie om bedrijfseigen mest te verwerken tot biogas, meststoffen en schoon² water. Het opgewekte biogas is bedoeld om elektriciteit en warmte op te wekken voor eigen gebruik én elektriciteit voor het openbare net. Het project bestaat ook uit de bouw van een installatie voor algenkweek. De gekweekte algen worden ingezet als veevoer en afgezet naar derden. Daarmee dragen de vergister en de algenkwekerij bij aan de landbouwkringloop binnen het bedrijf.

Om de uitbreiding en wijziging mogelijk te maken is in ieder geval een Wabo-omgevingsvergunning milieu (fase 1) voor de milieuactiviteit aangevraagd. Voor het besluit hierover is een milieueffectrapport (MER)³ opgesteld. De gemeente Sint-Michielsgestel heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie') gevraagd te adviseren over het MER. In dit advies spreekt de Commissie zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER, waarbij ook de zienswijzen zijn betrokken.

Wat staat in het MER?

In het MER staat dat de uitbreiding en wijziging van de varkenshouderij onderdeel is van het bestemmingsplan Laar-Nieuw Laar.⁴ Uitgangspunt in dit plan was vermindering van de overlast van de intensieve veehouderijen in de omgeving, verfraaiing van het landschap en verbetering van de verkeersveiligheid. Dit zou bereikt worden doordat zes veehouderijen stoppen en twee veehouderijen uitbreiden, waaronder de veehouderij op bedrijfslocatie Laar 31, 33, 35.

In het voorkeursalternatief (VKA) zijn mitigerende maatregelen opgenomen waarmee de geuremissie en fijn stof worden beperkt. Met deze mitigerende maatregelen (zoals de toepassing van luchtwassers) neemt bijvoorbeeld de geurbelasting af. Ook zijn er positieve effecten op stikstofemissie en -depositie, energieverbruik en aardgasverbruik. In het MER zijn vijf uitvoeringsalternatieven onderzocht: 1) andere afstemming luchtwassers; 2) vergisting van externe mest, 3) geen mestvergisting en algenkwekerij, 4) een ander stalsysteem voor stal 6 en 7, en 5) een andere veebezetting van stal 6.

¹ Samen met de bestaande stallen moet dit huisvesting bieden aan 2.828 guste en dragende zeugen, 945 kraamzeugen, 1.040 gespeende biggen, 17 dekberen en 1.170 opfokzeugen. De bestaande stallen in Figuur 1 die staan binnen de beoogde stal 10 en 11 worden gesloopt.

² Met schoon water wordt in dit kader bedoeld dat dit water van een dusdanige kwaliteit is dat dit losbaar is op het oppervlaktewater.

³ Agron advies. 2025. *Milieueffectrapportage uitbreiding en wijziging varkenshouderij Laar 31, 33 en 35 en Nieuw Laar 11 te Berlicum* (versie 2).

⁴ Voor het bestemmingsplan geheten 'Omgevingsplan Laar nieuwe Laar' is in 2022 een MER opgesteld. Daarover heeft de Commissie een advies gegeven. Op basis van dit advies is het MER in 2023 aangevuld. Ook over dit aangevulde MER heeft de Commissie destijds een advies gegeven. Deze adviezen, inclusief beoordeelde achtergrondrapporten, zijn te vinden op de [website van de Commissie](#) onder projectnummer 3713. In dit advies zal de Commissie naar het 'Omgevingsplan Laar nieuw Laar' verwijzen met 'bestemmingsplan'.

Alternatief 1 leidt tot hogere geurhinder, alternatief 2 leidt (mogelijk) tot meer emissies van stikstof, geur en fijn stof en alternatief 3 leidt tot hogere emissie van fijn stof, stikstof en hoger aardgasverbruik, aldus het MER. De milieueffecten van alternatief 4 en 5 zijn vergelijkbaar met het VKA.

Wat is het advies van de Commissie?

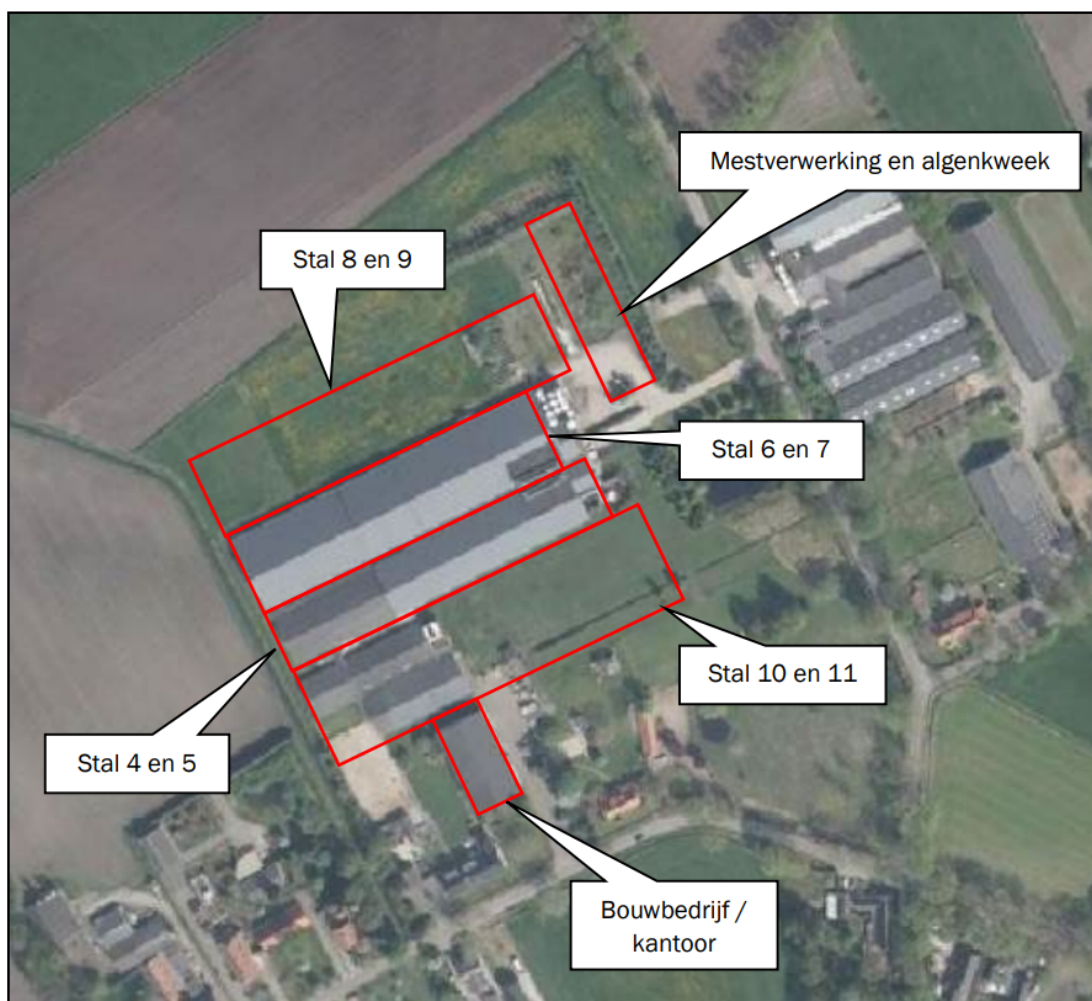
De Commissie waardeert dat in het MER drie verschillende referentiesituaties in beeld zijn gebracht. Dit is waardevol omdat zo de effecten in beeld zijn gebracht ten opzichte van de vergunde situatie (inclusief autonome ontwikkelingen), de huidige feitelijke situatie en de vigerende natuurvergunning. De vijf onderzochte alternatieven geven een goed beeld van de ontwikkelmogelijkheden, de zogeheten 'hoeken van het speelveld'. Daarnaast waardeert de Commissie dat de milieueffecten breed zijn onderzocht, in een groot aantal onderzoeksbijlagen bij het MER.

De Commissie is daarom van oordeel dat het MER van hoge kwaliteit is en veel essentiële informatie bevat over de milieugevolgen van de wijziging en uitbreiding van de varkenshouderij. Dit geldt bijvoorbeeld voor het onderzoek naar geur, geluid en archeologie.

Ook de stikstofuitstoot is goed berekend. Voor het beperken van de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden gaat het project echter uit van 'intern salderen'. De Commissie wijst er – naar aanleiding van de Rendac-uitspraak⁵ – op dat de uitvoerbaarheid van deze mitigerende maatregel onvoldoende is onderbouwd (zie paragraaf 2.1 van dit advies). Daarnaast wijst de Commissie op de onzekerheid rond het project door de gedeeltelijke schorsing van het bestemmingsplan.

In hoofdstuk 2 geeft de Commissie aanbevelingen voor het vervolgtraject.

⁵ Zie: [Rechtspraak over intern salderen wijzigt – Raad van State](#).

Figuur 1: Beoogde situatie bedrijfslocatie (bron: MER).

Aanleiding MER

Heijvar BV wil de varkenshouderij wijzigen en uitbreiden op bedrijfslocatie Laar 31, 33, 35 en Nieuw Laar 11 in Berlicum (gemeente Sint-Michielsgestel). Het gaat om de sloop van twee stallen, de bouw van twee stallen, de oprichting van een vergistingsinstallatie en de oprichting van een algenkwekerij. Samen met de bestaande stallen zal het bedrijf huisvesting bieden aan in totaal 2.828 guste en dragende zeugen, 945 kraamzeugen, 1.040 gespeende biggen, 17 dekberen en 1.170 opfokzeugen.

Wetgeving van toepassing op dit project

Voor dit project en het MER is nog de wetgeving van toepassing zoals die gold vóór 1 januari 2024 (zoals de wet milieubeheer), en niet de huidige wetgeving (de Omgevingswet). Dit omdat de aanvraag voor de Omgevingsvergunning is ingediend voordat de Omgevingswet op 1 januari 2024 van kracht werd.

Voor de uitbreiding zijn meerdere vergunningen nodig, waaronder een omgevingsvergunning bouw en milieu, een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming en een watervergunning. Er moet een project-MER worden opgesteld omdat dit verplicht is bij het oprichten, wijzigen of uitbreiden van een installatie voor het fokken, mesten of houden van meer dan 900 zeugen (categorie C14 van de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage). Ook valt de oprichting van de vergister (mogelijk) onder categorie C21.6 (oprichting van een geïntegreerde chemische installatie bestemd voor de fabricage van: c. enkelvoudige en samengestelde meststoffen).

Rol van de Commissie

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Sint-Michielsgestel – besluit over de omgevingsvergunning voor de varkenshouderij.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. De projectstukken die bij het advies zijn gebruikt staan op de website. Deze zijn te vinden door nummer 3917 op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Aanbevelingen voor het vervolg

De Commissie wil met onderstaande aanbevelingen een bijdrage leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming.

2.1 Juridische onzekerheden

Schorsing bestemmingsplan en herstelbesluit

Het bestemmingsplan met verbrede reikwijdte ‘Omgevingsplan Laar Nieuw Laar’⁶ is op 21 december 2023 vastgesteld door de gemeenteraad, maar is momenteel gedeeltelijk geschorst voor de locaties Laar 31/33/35/Nieuwe Laar 11 en Nieuw Laar 5A. Eerst moet een herstelbesluit worden genomen door de gemeenteraad. Daarin gaat het onder andere om de omvang van het bouwvlak én definities. In een mondelinge toelichting van de gemeente⁷ is aangegeven dat deze vaststelling in het vierde kwartaal van 2025 wordt verwacht. Door de schorsing van het bestemmingsplan is de uitvoerbaarheid van de wijziging en uitbreiding van de varkenshouderij onzeker.

Intern salderen

Het MER bevat een goede berekening van de stikstofuitstoot en –depositie. In de Passende beoordelingen die bij het MER zijn gevoegd, is uitgegaan van interne saldering⁸. Uit berekeningen en onderzoek naar de werking van de luchtwassers blijkt dat er met toepassing van deze interne saldering geen toename is van stikstofdeposities in Natura 2000-gebieden ten opzichte van de geldende natuurvergunning.

⁶ Dit bestemmingsplan, inclusief bijbehorend MER zijn te vinden op de website van de Commissie: [3713. Omgevingsplan Laar-Nieuw Laar, gemeente Sint-Michielsgestel](#).

⁷ Op vrijdag 14 maart bracht de Commissie een bezoek aan de varkenshouderij gevestigd aan Laar 31. Hier kreeg zij een nadere toelichting van de initiatiefnemer en de gemeente op de uitbreiding en wijziging van de varkenshouderij én het opgestelde MER.

⁸ De bestaande natuurtoestemming in het plangebied van varkenshouderij Laar 31, 33, 35 en Nieuw Laar 11 wordt als referentiesituatie gehanteerd. De stikstofgevolgen van het nieuwe project worden daartegen weggestreepd.

Naar aanleiding van de recente Rendac-uitspraak⁹, die de Passende beoordeling ook noemt, moet echter ook worden aangetoond dat de in de saldering gebruikte stikstofruimte niet nodig is voor het terugdringen van de overbelasting van Natura 2000-gebieden met stikstof (de zogeheten additionaliteitstoets). Door deze situatie ontbreekt nu in het MER een alternatief dat uitvoerbaar is binnen de kaders van de Natura 2000-wetgeving. Daardoor kan de natuurvergunning op dit moment niet worden verleend. De uitvoerbaarheid kan vooral binnen bereik komen als provincie en Rijk beleid en maatregelen vaststellen gericht op het beperken van stikstofdeposities, zoals randvoorwaarden voor additionaliteit. De voortgang van dit initiatief is mede afhankelijk van de snelheid waarmee deze maatregelen worden ontwikkeld.

2.2 Gezondheid

Beschreven afname ammoniakemissie

De ammoniakemissie draagt op enige afstand bij aan de fijnstofconcentratie, vooral van PM_{2,5}. Reductie van de ammoniakemissie draagt bij aan de vermindering van de gezondheidseffecten van fijn stof. In het MER staat dat er sprake is van een afname van de ammoniakemissie ten opzichte van de referentiesituatie 1: vergunde situatie. Dit klopt niet. Het voorkeursalternatief (VKA) leidt tot een lichte toename van 3572,13 naar 3654,75 kg NH₃ per jaar. De Commissie beveelt aan om deze lichte toename mee te wegen in het besluit. Zij beveelt ook aan het beoogde rendement van de luchtwassers te monitoren (zie paragraaf 2.3 van dit advies). Mocht dit rendement niet gehaald worden, neem dan maatregelen.

Geur

De geuremissie neemt in het VKA met 35% toe ten opzichte van de vergunde geuremissie. De geurbelasting bij woningen wordt gereduceerd door technische maatregelen (hogere uitstroomsnelheid van de gecombineerde luchtwassers). Er wordt dan voldaan aan de normen van de voorgrondbelasting van de geurverordening en de beleidsregel van de gemeente, behalve op één voormalige bedrijfswoning (Nieuw Laar 5). De voorgrondbelasting bedraagt op deze woning 9,2 OUE/m³ en is daarmee hoger dan de toetswaarde (7 OUE/m³) volgens de beleidsregel van de gemeente. Er wordt voor deze woning echter conform de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) en de beleidsregel van de gemeente aan een vaste afstand getoetst omdat het een voormalige agrarische bedrijfswoning betreft. De geurhinder op basis van de voorgrondbelasting verandert daardoor echter niet. De cumulatieve geurbelasting (achtergrondbelasting) is op een aantal woningen aan de Laar en Nieuw Laar matig maar daarbij speelt de geuremissie van de veehouderij Nieuw Laar 5a een grote rol. De Commissie beveelt aan om in de besluitvorming te bezien of er nadere maatregelen mogelijk zijn om de voorgrondbelasting op Nieuw Laar 5 te reduceren.

De geuremissie van de mestverwerker wordt beoordeeld als een industriële emissie met specifiek toetsingskader. Een toetsingskader voor de geurhinder van cumulatie van industriële- en veehouderij-emissies is er niet. De Commissie beveelt aan om in de verdere besluitvorming rekening te houden met de leemten in kennis over deze cumulatieve effecten. Mogelijk is sprake van een onderschatting van de ervaren geurhinder door cumulatie van de emissie van de veehouderij en de mestverwerker. Hierdoor is monitoring van de geuremissie én geurbelasting essentieel (zie paragraaf 2.3 van dit advies).

⁹ ABRvS 18 december 2024, ECLI:NL:RVS:2024:4923.

Toets op transmissierisico tussen bedrijven van dierziekten en zoönosen

Transmissierisico's van dierziekten en zoönosen tussen bedrijven worden vergroot in gebieden met een grote dichtheid aan veehouderijbedrijven en dieren. Recent is door de Wageningen Universiteit (WUR) een toets ontwikkeld om transmissierisico's van dierziekten en zoönosen in te schatten.¹⁰ Tijdens het locatiebezoek van de Commissie aan de varkenshouderij is het al dan niet voldoen aan de toets op transmissierisico gericht op Klassieke Varkenspest (KVP) en Mond-en-klauwzeer (MKZ) besproken. Hieruit bleek dat bij een eerste inschatting de omgeving van de locatie niet bedrijfs- en dierdicht¹¹ is waardoor er geen verhoogd risico is op transmissie van dierziekten en zoönosen. De Commissie beveelt aan contact te zoeken met de GGD hierover en, indien relevant, de uitkomsten van bovengenoemde rapport nader te betrekken in de verdere besluitvorming.

Luchtkwaliteit

Sinds het opstellen van het MER zijn er nieuwe wettelijke normen voor luchtkwaliteit voor fijn stof en stikstofdioxide waaraan in 2030 moet worden voldaan. Om te bezien of een activiteit in betekenende mate bijdraagt aan de (verslechtering van de) luchtkwaliteit, kan het NIBM (Niet In Betekenende Mate)-criterium¹² gebruikt worden, zijnde 3% van de luchtkwaliteitseis. Het VKA van de uitbreiding en wijziging van de varkenshouderij voldoet aan het NIBM-criterium. Daarmee is het project voor het thema luchtkwaliteit ook toekomstbestendig. De Commissie beveelt aan om dit gegeven mee te nemen in de verdere besluitvorming.

2.3 Monitoring en evaluatie

Uit het MER volgt dat er leemten in kennis zijn over de werking van emissiereducerende technieken zoals gecombineerde luchtwassers. Dit geldt voor zowel de emissie van ammoniak als de emissie van geur. Daarnaast ontbreekt een toetsingskader voor het beoordelen van cumulatie van geur uit stallen en voor geur vanwege de mestverwerking en algenteelt. De Commissie beveelt daarom aan om in de vergunning een geurbeheersplan voor te schrijven (als bedoeld in BBT 12)¹³. Neem, indien nodig, verdere maatregelen om geurhinder te verminderen wanneer uit de monitoring blijkt dat deze hoger is dan bleek uit het MER.

¹⁰ Het gaat om: Hagens et al. 2023. *Definitie van bedrijfs- en dierdichtheid*. Dit rapport is te vinden op de [website van de WUR](#).

¹¹ Een hoge bedrijfs- en dierdichtheid is een risicofactor voor de verspreiding van de meeste zeer besmettelijke dierziekten en zoönosen. Hoe meer dieren en bedrijven er zich in een gebied bevinden, hoe hoger het transmissierisico.

¹² Voor meer informatie, zie de [website van Informatiepunt Leefomgeving](#).

¹³ BBT staat voor Best Beschikbare Technieken. BBT12 gaat specifiek in op het geurbeheersplan voor intensieve veehouderij. Voor meer informatie, zie de [website van Informatiepunt Leefomgeving](#).

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

drs. Reinoud Kleijberg

dr. Patrick Patiwael (secretaris)

Marja van der Tas (voorzitter)

drs. Rik van de Weerd

drs. Rob van Woerden

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Wabo-omgevingsvergunning milieu (fase 1).

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor projecten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een milieueffectrapport (MER) vereist zijn. Dit project valt onder de regelgeving van voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet (1 januari 2024). Voor deze procedure volgt daarom nog uit [onderdelen C en D van de bijlage bij het voormalige Besluit milieueffectrapportage](#) dat een MER vereist is. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om categorie C14 "wijzigen of uitbreiden van een installatie voor het fokken, mesten of houden van meer dan 900 zeugen" en categorie C21.6 "oprichting van een geïntegreerde chemische installatie bestemd voor de fabricage van: c. enkelvoudige en samengestelde meststoffen". Daarom wordt een project-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluit

College van burgemeester en wethouders van de gemeente Sint-Michielsgestel

Initiatiefnemer besluit

Heijvar B.V.

Bevoegd gezag mer-procedure

Omgevingsdienst Brabant Noord

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

De Commissie heeft alle zienswijzen en adviezen gelezen die het bevoegd heeft toegestuurd. Ze heeft ze in haar advies verwerkt, voor zover relevant voor het MER.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3917](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage

A. v. Schendelstraat 760

3511 MK Utrecht

t 030-2347666

e info@commissiemer.nl

w commissiemer.nl